

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Serisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Nr. 674 Șo.

Notificare oficială.

La recercarea domnului ministru de culte și instrucțiune publică atragem atențiunea organelor noastre școlare asupra sanatorului de tuberculoși, care să va înființa în anul acesta la Seghedin, sub patronagiul A. S. I. arhiducesei Augusta.

În sanatoriu „Iózsef Királyi herceg” din Budapesta, asupra căruia am atras atenția prin circulara noastră Nr. 1969/1911 Școl. și-au redobândit sănătatea mai mulți profesori, învățători, precum și soții de ale acestora, iar sanatoriu cel nou va avea și el aceeași menire.

Intru cât s'ar putea colecta prin școalele noastre, din mici donațiuni de câte 1—2 fileri, ori care sume de bani, acelea să se trimită cu mandat postal pe adresa „Iózsef Kir. herceg Szanatorium egyesületének” Budapesta.

Sibiu, 26 Ianuarie 1912.

Consistoriul arhidiecesan.

Casul dela Oradea-mare.

Sibiu, 19 Februarie n.

Presa română, dela noi și din regat, e alarmată și indignată de cele ce s'au întâmplat în seminariul romano-catolic din Oradea-mare, din care au fost eliminați toți elevii de naționalitate română și de confesiunea greco-catolică, din simplul motiv, că și-au iubit limba și nu au voit să renunțe dela întrebuintarea ei, în comunicația pe care o aveau ei între ei.

Casul, ca să nu-i zicem și noi, ca alte ziare, nu române, ci maghiare și germane, *scandalul*, a revoltat mult inimile românești, și întreaga opinie publică românească se află pe partea elevilor eliminați, cari au avut o admirabilă purtare întru manifestarea conștiinței lor naționale,

care nu a putut fi sufocată ori sugrumată nici în mijlocul favorurilor în cari se aflau ei în seminariul romano-catolic din Oradea-mare.

Pentru a fi înțelese mai bine lucrurile și din partea cetitorilor noștri, trebuie să premitem, că dieceza greco-catolică română a Orăzii mari și a Lugojului nu au seminarii proprii, în cari să-și crească surescenența necesară de preoți, ci pe cei ce vreau să se dedice carierei preoțești, aceste dieceze îi trimit se studieze în seminarii romano-catolic, origreco-catolice, dar streine de neamul nostru, deci la Timișoara, Oradea-mare, Munkács, Eperjes, etc.

Astfel au ajuns cei 16 teologi, astăzi eroi ai cauzei române, în seminariul romano-catolic din Oradea-mare, ca aparținători ai diecezei gr-cat. române de acolo, și destinați se ajungă preoți ai acestei dieceze.

Ce se atinge acum de cazul, ori scandalul eliminării lor, lucrurile s'au întâmplat, după foile maghiare și mai ales după foaia din Oradea-mare „Nagyvárad Napló”, astfel:

Săptămânile trecute s'a înbolnăvit un teolog român, Ioan Cosma, care a fost dus în infirmăria seminariului, unde l'a cercetat un coleg al seu, George Bonea. Amândoi au început să vorbească românește. Deodată însă îi oprește un teolog ungur, care era de față și făcea inspecția, spunându-le: „Vorbiți într-o limbă pe care o înțeleg și eu, pentru că e dreptul și datorința mea, să știu și eu ce vorbiți”.

Teologul Bonea i'a răspuns: „Noi vorbim în limba noastră maternă, pentru că avem dreptul să o vorbim”.

În ziua următoare teologul Bonea a fost denunțat prefectului seminariului. La ascultare Bonea a povestit incidentul așa cum s'a întâmplat, adaogând, că *teologii români au dreptul să converseze, ei între ei, în limba lor maternă, ba chemarea lor de viitori preoți români îi silește chiar să-și cultive limba*. Prefectul a făcut a-

tunci amintire de vechea dispoziție, prin care să impune seminariștilor să se folosească în mod obligator numai de limba maghiară în seminar, dar Bonea a declarat de nou, că el nu se lăpădă de limba maternă, de limba română.

Casul s'a adus la cunoștința rectorului seminariului, a episcopului titular Lányi, care a convocat imediat conferența profesorală, în fața căreia au fost citați toți teologii români. S'a luat interogatoriul lui Bonea, care a declarat și aci, că „limba română e limba maternă a teologilor gr-cat. români, și că chemarea lor ca preoți ei o vor împlini în comune românești potrivit liturgiei românești, prin urmare e necesară cultivarea limbei românești din partea lor. De altcun, — spunea Bonea în fața conferenței profesorale, — cred că avem și dreptul să conversăm în limba românească”.

Episcopul (titular) Lányi, rectorul seminariului, a dojenit pe elevii români, spunându-le, că în seminar este permisă numai vorba ungurească, și punându-le în vedere, că cei ce se vor împotrivi în viitor acestei dispozițiuni vor fi pedepsiți. Cuvintele acestea ale rectorului au făcut impresie penibilă asupra teologilor români, din șirul cărora s'a desprins Bonea, care cu glas înalt și emoționat a răspuns episcopului Lányi următoarele: „Dacă ne luați limba, luați-ne și reverența! Eu nu mai stau nici un moment în acest seminar!” După rostirea acestor cuvinte, Bonea a părăsit sala.

Scena aceasta, cu adevărat dramatică, a făcut impresie adâncă asupra tuturor celor de față. Iar după o pauză oarecare, episcopul Lányi a întrebat pe elevii români, dacă aprobă atitudinea lui Bonea și dacă se solidarizează cu el, iar răspunsul, neașteptat de profesori, a fost — da! Toți elevii români au declarat, că nu renunță la dreptul de a vorbi, ei între ei, românește!

Sfârșitul a fost apoi eschiderea din seminar a teologului Bonea, apoi a altor cinci colegi, iar în urmă și a celorlalți zece, astfel, că nici un teolog român nu a mai rămas în seminariul romano-catolic din Oradea-mare.

Episcopul Radu se afla în Budepesta, și episcopul romano-catolic, contele Széchenyi, asemenea. Au fost încunostiințați însă pe cale telegrafică despre cele întâmplate, și amândoi au plecat imediat acasă, la Oradea-mare. Aci s'au început între ei pertractările pentru aplanarea incidentului pe cale pacinică, dar fără rezultat, pentru că teologii români au trebuit se părăsească noaptea seminariul romano-catolic, din care au fost alungați. Au fost adăpostiți peste noapte în reședința episcopului Radu, care i-a asigurat, că se va îngriji de ei, și în ziua următoare le-a dat bani de drum, ca să poată călători toți acasă, la părinții lor.

Mai avem de spus, că teologii români ar fi fost ertați pentru marea lor „crimă” de a se fi arătat neclintiti apărători ai limbei lor materne, dacă cereau iertare; dar ei nu au voit să ceară iertare, decât numai în cazul, dacă li se dădeau garanții, că în viitor nu vor mai fi împedeți în folosirea liberă a limbei lor materne, o dorință, care însă li s'a refuzat.

Aceasta e starea lucrului, espusă, nu de ziarele românești, ci de ziarele ungurești. Ea e foarte compromițătoare pentru o instituțiune culturală maghiară, chemată să propage iubirea creștinească, egalitatea, înțelegerea, spiritul toleranței și al iertării. Pe Români n'are să-i supere; iar foloase nu vor scoate din ea nici cei ce cred, că sevăresc acte de mare însemnătate patriotică, atunci, când ne persecută limba. Pentru noi este chiar foarte îmbucurător faptul, că niște tineri, crescuți aproape toți la școli ungurești, — pentru că afară de trei, cari au absolvat liceul

FOIȘOARĂ.

Românii din America

de preotul I. Podea.

(Urmare).

Bortul.

Viața muncitorilor noștri, afară de lucru, pe lângă chefurile din cărciume, ospetele de la botezuri și cununii, cari de o vreme se fac cu mult tâmbălău, și participarea la producțiunile teatrale și alte petreceri, aranjate de obicei în favorul bisericilor și societăților de ajutor, se mărginește la viața de bort.

„Bort” (Boarding-house) se chiamă o casă, în care locuiesc mai mulți muncitori la oaltă, îngrijiți după putință de o femeie „bortărită”, sau „bărbat-borter”, cari știu rânduiala în ale mâncării și curățeniei. Că ce sunt borturile și cum decurge viața de bort, am văzut și eu; și cu toate că ori de câte ori am fost chemat, se făcea cea mai posibilă curățenie, totuși nu odată m'am scandalizat de murdăria și duhoarea în care își petrec noaptea ceice ziulica întreagă ridică la poveri, sau inghit fumul și praful fabricilor.

A descrie din fir în păr viața dintr'un bort ar fi să spui lucruri, cari formează un scandal ne mai pomenit; dar ca totuși să nu rămână cu totul necunoscută, să ascultăm ce ne povestește un competent și moderat medic.

„Românul vine ca strein în țară streină, se trage spre locuri unde sunt Români de mai înainte. Iși găsește un bort, adică o gazdă. Într-o casă părăsită de Americani, de obicei de scândură, bună pentru o familie de 5—6 membri, se cuibăresc câte 20—30 de Români. În curând casa ia o astfel de înfățișare, că de o poartă poți zice că-i cort românesc, polăcesc sau slovacesc. Ferestrele nu se mai curăță cu anii, pereții nevăpsii, ușa din fața care înainte forma intrarea cea mare, de cele mai multe ori e închisă, zăvorâtă, ori bătută cu cuie.

Perdele la geam nu sunt, ori sunt murdare de tot.... Înăuntru numai cine a intrat în astfel de „Boarding-house”, își poate închipui ce stare de lucruri este: patru-cinci paturi într-o odaie, cu o rufărie care în tinerețele ei a fost albă, și într'un pat dorm noapte de noapte și zi de zi mai mulți inși la oaltă. Dorm până la zece inși poate mai mulți într-o odaie cu ferestrele lipite și în-cuiate.

O lampă mică, fumegând își pălăie sărăcia de lumină, de nu-ți vezi bine vecinul... Și într-o astfel de încăpere stau câte zece inși înghesuți, oameni asudați de muncă, negriți de fumul de fabrică.... Și asta se cheamă viață!.... Felul de a trăi al lor, e cu mult mai pe jos decât acasă, ba nici nu se poate pune una lângă alta. Țăranul își are căscioara lui mică, dar curată masă curată și celelalte. Din acest punct de vedere viața lui cea nouă de aici însemnează o dare înapoi....

Dacă omul trăiește câteva luni într-o astfel de necurătenie, nu-i nimica; dar dacă trăiește un șir de ani, cum adeseori se întâmplă, apoi se chinuște de nu mai știe deosebi binele de rău. E adevărat, că multe din aceste scăderi sunt isvorâte din nevoile zilei; traiul împreună al atâtor oameni le înleștește cele trebuincioase zilei.... Dar răul tot rămâne... Și apoi trăind atâția inși împreună în odăi neaerizate, neîngrijite, boalele trec ușor dela unul la altul. Tuberculoza pentru aceea bătue printre Români de aci: unul se îmbolnăvește și doarme luni de zile lângă semenii săi într'un pat și într-o odaie... Sifilisul tot așa... Plătește nevinovații vina celorlalți.... Acum un an în diferite orașe americane,

dotforii orașelor au făcut un fel de inspecții pe la borturile românești și de alte neamuri; și g-zetele americane au făcut, după obiceiul lor urât, senzație cu descrierile stărilor de lucruri de prin borturi. Numai după câțiva ani se va vedea, ce folos a adus viața din America; munca sdrobotoare, și pe de-asupra o viață din cele mai neigienice, sunt sigur, vor desvlăgui flăcăii noștri... Români răsăriți din coapsa munților Carpați, cari au ținut mii de ani pept dușmanului, își vor seca — în goana după bani, puterile, — dacă nu se vor îngriji mai mari neamului. Schilozii, prăpădiți, desvlăguiți, fără putință de a mai munci se întorc acasă cu câte o năframă cu bănuți mărunți.. Vai, și-au vândut pe un blid de linte ce-au avut mai scump: *sănătatea*.”

Dacă nu aș fi avut și eu nenorocirea să cunosc borturile și viața lor, și dacă aș fi cetit undeva o astfel de descriere, în altă limbă, nu aș fi crezut, ci aș fi atribuit-o unui răuvoitor, care cearcă și în felul acesta să ne ponegrească. Așa însă n'am ce zice decât: fericit cel ce nu cunoaște viața de bort, căci decât bortul, mai bun este bortul de grădile din cutare capăt de sat, de sub munte, peste pragul căreia țăranul

*) „Românul” Nr. 29 din 1909.

din Beiuș, ceilalți teologi eliminați au absolvat toți licee maghiare, — sunt în stare să manifeste o atitudine atât de corectă românească, renunțând mai bucuros la toate favorurile avute, decât să se lapede de limba lor maternă, de scumpa și frumoasa limbă românească. Iar soviniștii maghiari, cari se recrutează, cum se vede, și din oameni înververdați, pot acum să se convingă de nou, că sentimentul național îl are Românul înăscut în sine, nu-l primește abia în școală, și nu-i trebuie decât ocaziunea potrivită, pentru a și-l manifesta cu toată tăria.

E acum de datorința celor mai mari a se îngriji, ca acești tineri bravi să-și poată continua undeva studiile. Din partea opiniei publice române ei au toate simpatiile și toată recunoștința pentru corectă lor purtare. Invețe deci, termine, și apoi devină aceea ce de pe acum au arătat că pot să fie: apostoli ai neamului și apărători energici ai limbei românești!...

Moartea contelui Aehrenthal.

Ministrul de externe al monarhiei noastre, contele *Aehrenthal*, a cărui boală se agravase în zilele din urmă, a decedat Sâmbătă sara, la orele 9 și trei sferturi, după o agonie de două ore. Inmormântarea i se va face cu o pompă extraordinară, dată fiind împrejurarea, că decedatul s'a bucurat în postul avut de desăvârșită încredere a Maiestății Sale, Împăratului și Regelui Francisc Iosif I, care și-a arătat și de astădată nobleța inimii prin faptul, că deși se știa, că boala intimului seu sfetnic e de așa natură, că face imposibilă reînșănătoșarea, și catastrofa are se urmeze cât mai curând, nu a numit pe nime urmaș al seu, până în ultimul moment, Sâmbătă după amiază, când Maiestatea Sa a chemat la postul de ministru de externe la monarhie pe contele *Berchtold*, fost ambasador austro-ungar la Petersburg. Se crede, că și sub el se va continua politica de bună prietenie cu toate statele europene, în felul cum o făcuse și decedatul contele *Aehrenthal*, și cum e dorința, nu numai a Monarhului, ci și a popoarelor sale credincioase!

Decedatul a fost încă la conștiință deplină, când i s'a înmănat Sâmbătă d. a. autograful preainalt, prin care Maiestatea Sa îl dispensează de postul avut. L'a cetit cu multă satisfacție. E de cuprinsul următor:

„Iubite conte Aehrenthal! Apreiind împrejurarea, că cu privire la starea sanitară a Dtale spre marea mea părere de rău te-ai văzut îndemnat a demisiona din postul de ministru al casei mele și al afacerilor externe, îți dau în mod grațios dispensarea cerută. Mă țin însă îndemnat a te asigura de nestrămuită mea încredere, nu numai în ce privește persoana Dtale, ci și politica avută, pe care ai purtat-o între grele împrejurări cu multă precauțiune, și care-ți va asigura o trai-nică și onorabilă aducere aminte. Totodată îți exprim deplina mea recunoștință și cea mai caldă mulțumită, pentru serviciile emnente și credincioase aduse mie, casei mele și monarhiei, cu multă abnegațiune. Ca semn al devoțiunii mele îți donez marea cruce cu diamante a ordinului meu Sfântul Stefan. Viena, 17 Februarie 1912. Francisc Iosif m. p.“

Din parlament.

Ședința de Joi a dietei.

Interesul față de ședința de Joi a camerei ungare era atât de mare, încât la orele 9 și jumătate nu se mai puteau căpta bilete pentru galerie, fiind toate locurile ocupate. Deputații încă începuseră a se aduna de pe la orele 9, astfel că la orele 10 camera era aproape completă. Lipseau numai cei bolnavi, cari nu puteau să vină la această ședință interesantă. Afară, în fața parlamentului, multă marea de oameni aștepta să audă dela alții, că domnul ministru-prezident ce a adus dela Viena?

La orele 10 și jumătate președintele *Náday* deschide ședința. Prezenți sunt toți miniștrii. Președintele comunică dietei, că la ordinea zilei e pusă continuarea discuției asupra legilor militare. Voeste să vorbească domnul ministru-prezident, deci îi dă cuvântul.

Domnul ministru-prezident, contele *Khuen-Héderváry*, rostește o vorbire lungă, în care spune, că până acum n'a avut ocaziune să ia parte la dezbaterile asupra proiectelor militare (căci fusese bolnav) și așa nu va răspunde la vorbirile oratorilor din ședințele de mai înainte, ci va vorbi numai în liniamente generale. Fiecare popor se năsuie să și desvolte pe cât numai poate puterea armată. Acțiunile pozitive în direcția aceasta ale statelor învecinate ne constrâng și pe noi să ne reformăm puterea armată. Sunt mulți cărora li-ar plăcea să rămănum în inferioritate, dar avem aliați, cari privesc cu cel mai mare interes la organizarea noastră. Astfel, înarmarea este baza politicii noastre de alianță. Chestia reformei militare la noi nu e nouă; opinia publică se ocupă cu ea deja de 10 ani.

Pe terenul acestei organizări ni-a fost în vedere în primul rând întărirea puterii noastre naționale și putința noastră de a purta greutățile financiare. Un alt

punct de vedere însemnat a fost ajutarea socială a aelora, cari sunt obligați a face armata.

Acest punct de vedere social este reducerea serviciului dela 3 la 2 ani. Aceasta va face posibil, că sute de mii vor putea înființa cu un an mai de vreme o familie, și din aceasta va rezulta o valoare economică de miliarde.

Excepționările făcute de opoziție, cu privire la reforma militară, se pot împărți în trei părți. Proiectul impune cetățenilor greutăți prea mari. Dar ministrul de finanțe ocașional a arătat în vorbirea sa, că țara economică poate suporta greutățile, cari le cer proiectele militare. Cu ziceri de *Cassandra* nu se pot deslega astfel de chestii. Spesele în cea mai mare parte sunt deja cuprinse în budget și guvernul garantează, că un anumit timp alte greutăți financiare nu se vor mai impune cetățenilor.

S'a propus și aceea, ca reforma militară să se facă prin un provizoriu. Deolară, că cererile militare nici o minută n'au voit să peardă cu provizoriul, și astfel cererile politice temându-se să nu peardă reducerea serviciului la doi ani, nu l-a mai amintit. Crede, că dacă se va deslega reforma militară numai în mod provizoriu, atunci conducerea miliției numai cu 3 ani va putea avea contingentul militar necesar.

La condițiunile de pace puse de contele *Apponyi* răspunde dl prim-ministru, că guvernul asemenea are în programul său chestia emblemelor și a insigniilor. Termenul deslegării acestei chestii depinde dela opoziție. Și guvernul garantează pentru ea cu postul său.

Cu privire la compunerea comisiilor de asutare deolară, că președintele comisiei va fi o persoană civilă. Ofițerii din comisie nu se pot eschide.

După legea nouă, după 9 ani nu va mai putea fi chemat nimenea la deprinderea de arme și astfel transferarea la honvezime nu are nici un rost.

Namirea „monarhia austro-ungară“ este internațională, despre care fiecare știe ce înseamnă.

Dar dacă să va pretinde, se vor face modificări la acest paragraf, ca coloritul triaristic ori federalistic, se dispare. Dreptul țării a da gloatele militare nime nu voeste să-l vatem, dar nici drepturile coroanei nu se pot ataca.

Propunerile făcute de contele *Apponyi* cu privire la limbă la judecătoriile militare nu se pot implini.

Se ocupă apoi dl prim-ministru cu dorința partidului justhst, de a se pune la o parte reforma militară și a se rezolva sufragiul universal mai întâi.

La rezolvirea acestuia sunt de lipsă datele statistice, cari trebuie luate în considerare, și ceva ce este gata, nu se poate pune la o parte pentru ceva ce încă nu este gata. Se provoacă la îndatorirea din program a guvernului, că va rezolvi și chestia sufragiului universal. Sufragiul se va face și, că supremația istorică a națiunii maghiare să fie asigurată și totodată conducerea inteligenții. Reforma electorală nu poate fi decât progresivă, democratică.

Declară apoi, că până la sfârșitul acestui an proiectul pentru reforma electorală îl va prezenta parlamentului. El va fi compus pe baza votului universal și egal.

Distracții și petreceri.

Ca cineva să cunoască felul, cum se distrag muncitorii noștri, e destul, ca într-o Sâmbătă sara să se apropie de străzile locuite de Unguri, Slovaci sau Români... De departe se aud răcnete, strigăte, chiuituri și înjurături.

... O larmă infernală, prin care abia străbate din când în când, câte un glas de clarinet răgușit... Cărciumele sunt ticsite de lume, așa, că nu poți arunca un ac... Chiar și borturile își iau un aspect de cărciume murdare, în cari niște nenorociți beau șezând pe paturi până ce cad amețiți... Berea și rachiuul curg ca apa pe pârâu. Câțiva băetandri abia biruesc să umple paharele, iar salonerul¹⁾ abia ajunge ca să încaseze banii dela toți, s'au să-i însemneze în cartea de conturi.

Răsunările, certele, vrajbele și bătăile sunt lucruri de toate zilele... Vezi că deodată se opresc tramvaiele... În locul sgomotului atât de obișnuit, auzi o duruitură și un tropot de cai grei, apoi zuruital continuu al unei soniere care se apropie și dispare repede.... E „horeapul“²⁾ care se

¹⁾ Saloon-cărciumă, saloner-cărciumar.

²⁾ „Horeap“ înseamnă: iute, grăbește, iar țărani noștri au botezat cu acest cuvânt, patrula și carul poliției.

La anul 1915 alegerile vor trebui să se facă după noua lege electorală.

Guvernul și majoritatea parlamentară, — spunea mai departe domnul ministru preșident, — posedă încrederea țării. Dovadă atitudinea pe care au luat-o municipiile în vara anului trecut în contra obstrucției. Guvernului nu-i lipsește deci baza morală care-l îndreptățește să iee lupta cu opoziție, în cazul că aceasta s'ar decide și mai departe pentru luptă. Dar nu în scopul de a zdrobi opoziția, cum i s'a spus. Fiecare țară are trebuință de opoziție. Prin urmare nu în contra opoziției va lupta, ci în contra curentului periculos pentru țară, pe care l-a provocat opoziția. „Oci ce vrem noi? a încheiat domnul prim-ministru. Nu vrem alta, decât să punem baze asigurării culturale a națiunii, prin efectuarea reformelor militare, și ca chestia aceasta, care în urma tonului ei fundamental are o anumită influență asupra raporturilor dintre națiune și rege, să fie rezolvată. Aceasta e partea pozitivă a năzuirilor noastre. Ceealaltă parte apoi e aceea, că de, eu vreau aier proaspăt, vreau lumină față de mirosul de moiră, și poate față de aventurierii, cari ar putea duce națiunea la ruină. Și dacă iau lupta pe bazele acestea, așa cred că pot să o iau, fiindcă în lupta aceasta nu numai că pot să rămân învingător, ci trebuie să înving. Și împrejurarea aceasta îmi dă putere, cu atât mai vărtos, că nu se întâmplă alta, decât se valorează voința majorității națiunii. Pe temeiul acesta rog să primiți proiectul de lege, ca bază pentru discuția specială“.

Vorbirea dlui prim-ministru, care, cum se vede, n'a adus nimica dela Viena, a fost primită cu sgomotoase apause și aclamări din partea majorității parlamentare; iar din partea kossathistilor s'a sculat, după expirarea pauzei de cinci minute, deputatul *Désy Zoltán* și a rugat dietea, să nu țină ședințe câteva zile, pentru a putea medita cei din opoziție asupra celor cuprinse în vorbirea prim-ministrului.

Deputatul *Justh Gyula* se alătură la această dorință, în numele partidului său, iar guvernul nu se împotrivaște, și astfel președintele enunță, că proxima ședință a dietei se ține astăzi, Luni, la orele 10. La ordinea zilei: discuția asupra legilor militare. Astăzi se va decide deci, dacă va fi pace în dietă, ori războiu? Domnul prim-ministru a fost primit Joi sara și la club cu sgomotoase ovățiuni.

Dela sate.

Sfințirea școlii din Laz.

De un șir de ani încoace, de când în fruntea tractului Sebeș stă P. O. D. protopop *Sergiu Medean*, comunele acestui tract au început a se primeni o totul. Aproape nu mai există comună, în care să nu se afle biserică frumoasă și școală corăspunzătoare. Așa, că dacă cineva ar voi să-și facă idee despre biserică umilită de pe vremuri sau despre școala soundă de altădată, ar trebui să meargă în alte părți, căci în acest tract n'ar avea ce căuta.

Parte de îndoită sărbătoare și înălțare sufletească au avut de astădată locuitorii frunțașei comune românești Laz. Avume în ziua de sfinții „Treii Ierarhi“

nostru iasă și intră fluierând și cântând, îmbujorat la față!

Asemenea borturilor noastre sunt și cele italiene, cele rusești și slovacești, iar decât acestea și mai murdare și mai slabe sunt ale Ungurilor și Polacilor. În Indianapolis Ind. cu ocaziunea unei vizite, a arestat poliția deodată treisprezece borterii unguri tot pentru că țineau casele prea murdare. Și pe lângă murdărie borturile acestea mai au și o altă parte rea. Iată ce spune un scriitor ungur despre borturile lor:

„Ne prind fiori când ne gândim la nutremântul mizerabil al muncitorilor noștri. Din toate cumpără tot ce-i mai ieftin, tot ce-i mai slab. Bortăria îi hrănește cu ade-vărate gunoaie, cu rămășițe, cari nu trebuiec altora, iar borturile sunt cuibul de infecție al muncitorimeii maghiare. Tot păcatul și imoralitatea care iasă la iveală și ajunge înaintea tribunalelor, este productul borturilor.“*)

În alt loc același scriitor scoate la iveală lucruri și mai grave, și mai ciudate. „Nimenea nu privească bortul de focular familiar. E cea mai interesantă comunitate, cea mai curioasă republică. Președintele e bortăria, ai cărei supuși (muncitorii) cu

*) Amerikai magyar népszavának diszálluma, pag. 41.

știrea și învoirea bărbatului ei se folosesc egal de aceleași drepturi.“**)

Atâta pare-că totuși e prea mult, și despre borturile și femeile noastre așa ceva nu s'ar putea zice, cel puțin în general nu! Se întâmplă prea adeseori că și bortăritele noastre poartă dragoste tănuită cu câte un băietandru, și într-o zi își pierd urma, lăsându-și bărbății rași de bani, și cu câte doi trei copii, de nu știu bieții oameni ce să mai facă; dar sunt și femei de omenie, cari muncesc, agonisesc, cruță mai mult chiar decât bărbății. Și ici colo este câte un bort chiar, care dacă nu e model, totuși se poate compara cel puțin cu borturile nemțești.

Rău de tot o due cu traiul muncitorii dela drumurile de fer. Dumineca vin la oraș de își cumpără de mâncare și mai cu samă „wiskey“ (vischi-rachiu) ca să aibă pe o săptămână. Locuesc câte 40—50 de inși într'un vagon, în care se adăpostesc în timp de ploaie, peste zi, mănâncă, beau, petrec și dorm unii peste alții, ca vitele. Toamna, când lucrările de afară sunt isprăvite, năpădesc asupra orașelor mai mari cu sutele și cu miile, și ție mai mare mila, când îi vezi atât de sărenfoși și murdari.

**) Idem.

Încarcă de oameni beți și ambulanța-auto-mobil, care transportă pe cei răniți sau morți la cel mai apropiat spital. Uneori nici nu se răcește bine sângele, și curge altul, ca din nou să sosească un alt „horeap“ și o altă ambulanță... Pe la colțurile stradelor păzesc vardiștii — niște oameni voinici, înalți, groși, grei, cari în loc de sabie au numai o singură măciucă, provăzută la un capăt cu o curea pe care o înfășură pe după mână, iar la celalalt capăt mai gros, căptușit cu plumb, — cari abia cutează să se apropie de câte o cărciumă, sau văzând primejdia, stau la o parte și telefonează după ajutor.

Așa se trece vremea, până pe la orele 12 din noapte, când saloanele se închid, iar bețivii ies pe stradă ca să continue cu zbierăturile și bătăile.

Ca să-și facă răs și să-și arete disprețul față de „verzi“, adeseori avizată fiind, nu face poliția nici un pas. Lăsați-i în pace, lăsați să se omoare, nu sunt vrednici de altceva, zice câte un comisar, care ar fi chemat ca prin subalternii săi să facă ordine. Chiar și jozii dela tribunale, nu odată au rostit sentințe ușurative și glume, e asupra vinovaților noștri, — tot numai din disprețul ce-l au față de ei.

(Va urma).

(30 Ian.) s. c. s'a sfințit cu mare solemnitate școala rom. gr. or. a acestei comune.

Deja la orele 8 a. m. biserica e tixită de lume din loc și jur. P. O. D. protopop Sergiu Medean celebrează sf. liturgie asistat de preotul local Ioan Mihu și de preoții Nicolae Dura din Deal și Tit Morariu din Berghiu. Răspunsurile liturgice le-a dat corul pedagogilor a. IV. din Sibiu, sub conducerea colegului lor Nistor Dragoș, cântând cu precizie liturgia măestrului Dima.

După ce s'a terminat serviciul divin în biserică, poporul în frunte cu preoții, în sunetul armonios al olopot lor iese din biserică și se postează înaintea școlii, unde se face sfințirea apei. Terminat și acest act solemn, P. O. D. protopop intr-o cuvântare plină de avânt, arată poporului rolul însemnat, pe care-l are școala noastră română din punct de vedere național și confesional, și apoi predă școala destinației sale. Puternice urale de „să trăiască” îi răspătesc cuvintele în suflete. Urmează stropirea edificiului și a credincioșilor cu apă sfințită și apoi procesiunea la biserică.

La ora 1 părintele Ioan Mihu invită toată inteligența la masa ospitală a școlii. În decursul prânzului s'au rostit mai multe toast. Primul l-a rostit dl protopop Sergiu Medean pentru Esc. Sa Arhiep. și Mitropolitul Ioan Mețianu. Părintele Mihu salută pe șeful tractului dimpreună cu ceilalți oaspeți. Notarul Florian de asemenea toastază pentru șeful tractului, iar preotul Morariu pentru buna înțelegere dintre conducătorii comunei politice și bisericesti, cari numai lucrând mână în mână au putut realiza acest scop. Contabilul G. Tătaru toastază pentru pedagogi, cari au contribuit mult la reușita acestei serbări. Pedagogul G. Clinciu în cuvinte frumoase mulțamește de primirea ce li s'a făcut, încheiebi exprimă mulțumită învățătorilor Breszu și Răurean.

Seara s'a dat un concert împreunat cu teatru, la care au luat parte mai mulți preoți, învățători și atâta inteligență din jur. S'a predat piesa „Otravă femeiască”. Atât doamna și dl Răureanu, cât și dnii P. Colhon și V. Pop și-au achitat bine rolurile avute. A dovedi apoi frumos talent declamatoriu unul dintre pedagogi cu poezia „Moldova”, de V. Alexandri.

Partea cea mai frumoasă a programului a fost însă concertul pedagogilor sus amintiți. Cu mare pricepere au cântat mai multe cântări de ale măiestrilor noștri. Îndeosebi a plăcut compoziția dlui prof. T. Popovici „Codrule mării tale”. Corul mut își făcea impresia, că auzi freamțul codrului și murmurul izvoarelor, iar din acestea se desprinde o doină frumoasă, doina Românilor înfrățit cu codrul.

Cântările acestea au produs multă plăcere, dovadă aplauzele frenetice. Unele puncte au trebuit cântate în afară de program.

După ce s'a terminat producția, s'a început jocul cu frumoasa noastră horă, după care au urmat hăteșgane, învârtita ș. a., iar în pauză s'a jucat „Călușorul” și „Bătuta”.

Atât succesul moral, cât și cel material a fost însemnat.

Z. de Subcastro.

NOUTĂȚI.

Episcopi noi. Marele colegiu al României, compus din membrii senatului, ai camerei și ai sfântului sinod, și presidat de I. P. S. Sa Mitropolitul Pimen al Moldovei, a ales Sâmbătă Episcop la Argeș pe P. S. Sa, Arhiepiscopul Calist Botoșeneanu, iar la Roman pe P. S. Sa, Arhiepiscopul Teodosie Floreșteanu.

Conferența dela Asociație. Aseară Duminec, în 18 Febr., și-a cettit prelegerea dl Victor Stanciu, profesor, vorbind, ca și în anul trecut, despre câteva fenomene naturale pline de interes. Sub titlul *Părinți și copii* a urmărit fazele prin care trec diferitele organisme simple și delicate, ca bunăoară ființele ce se dezvoltă într'un strop de apă, invizibile ochiului liber; a descris felul de viață al unor animale de o structură superioară, cu întoșmirile necesare la creșterea puilor și îngrădirea de viitoare generații ale speciei. Apoi, în nimerite, privitoare la modul de trai al omului, au terminat prelegerea dlui Stanciu. — Un cor de bărbăți, compus din elevii seminarei ai cursului al IV-lea pedagogic, a cântat sub conducerea colegului lor Nistor Dragoș câte o cântec la începutul și la sfârșitul prelegerii, producând bun efect.

Deputați congresuali. Conform actelor intrate la consistorul mitropolitan deputați congresuali în districtul consistorului din Arad pe perioada 1911—1914 au fost aleși următorii: a) Din cler: 1. Arad-Badna: Roman Giorogariu, protosinel, dir. sem. Arad. 2. Giula-Chişineu: Aurel Pap, paroh, Socodor. 3. Şiria-Ienopolea: Mihai Lucaşa, protopresb., Şiria. 4. Buteni-Hălmagiu: Iuliu Bodea, adm. prot., Buteni. 5. Brehiş-Chişău: Gherasim Sârb, prot., Belint. 6. Lipova-Vinga: Augustin Hamar, arhimandrit, egumen, Hodoş Bodrog. 7. Timişoara-B. Comloş: Dr. Traian Pătu, protopresb., Timişoara. b) Mireni: 1. Arad: Aurel Petrovici, adv., Nadlac. 2. Badna: Dr. Alex. Marta, adv., Lipova. 3. Giula: Dr. Nicolae Oacu, dir. de bancă, Arad. 4. Chişineu: Mihai Velio, avocat, Chişineu. 5. Şiria: Sava Raicu, secr. la „Victoria”, Arad. 6. Ienopolea (Boroşineu): Dr. Teodor Bardar, adv., Ienopolea. 7. Buteni: Vasile Goldiş, secretar consist., Arad. 8. Hălmagiu: Petru Truţa, adv., fis. cons., Arad. 9. Brehiş: Petru Ioneş, secretar domoană, Timişoara. 10. Chişău: Dr. G. Adam, adv., Timişoara. 11. Lipova: Antonia Moosonyi de Foen, mare proprietară, Bulciiv. 12. Vinga: Emanuil Ungurean, avocat, Timişoara. 13. Timişoara: P. Rottariu, adv., Timişoara. 14. B. Comloş: Dr. Nestor Oprean, avocat, S. Nicolaul-mare.

Dela comitat. Comitetul central electoral al comitatului Sibiu ţine şedinţă luni, în 4 Martie n. la orele 10 dimineaţa în sala mică de şedinţe a casei comititense, pentru a lua măsurile de lipsă în scopul rectificării listelor electorale pe anul 1913.

Proclamarea unei republici. Lunea trecută s'a petrecut un eveniment de importanță istorică în Asia. Statul chinez, care are un trecut de câteva mii de ani, a încheiat de a mai fi monarhie: din voință națională s'a proclamat republică. Aceasta ar fi astăzi cea mai mare republică din lume. Dinastia Mangiu, care domnește în China dela 1644, a renunțat la tron. Președintele al republicei se crede că va fi ales Suniaoen. Stăpânirea se va organiza după modelul guvernului din Statele unite ale Americii.

Școală pentru femei. În Londra se întemeiază o școală destinată pentru a crește elevele în cunoștințele economiei de casă. Cercetarea acestei școli va fi obligatorie. Deocamdată se va clădi un vast internat, care va fi provizorat cu cele mai perfecte mijloace ale economiei moderne de casă.

Congres de ziariști. Congresul al unsprezeceei al ziariștilor slavi se va ține la Prega în 28 Iunie s. c. cu ocazia unei festivități care se vor organiza în memoria marelui politic al Boemiei Palatsky. Tot atunci se vor întruni în capitala boemă și societății în număr de 40 de mii.

Advocații clujeni și numerus clausus. Secțiunea clujana a uniunii advocaților din Ungaria, în şedința sa din 10 Februarie, s'a ocupat cu restrângerea numărului advocaților. Cu o majoritate de patru voturi s'a primit propunerea pentru numerus clausus.

Statistică. Ungaria a avut în 1911, conform datelor acum arătate, rotund 700.000 de nașteri și 500.000 de cazuri de moarte, va să zică o creștere de 200.000. În comparație cu anul 1910 se arată o scădere de 43.000.

Copii salvați. În Vadovitz, lângă Cracovia, se jucau doi copii pe gheața râului. Deodată s'a desfacut o mare bucată de gheață și cu copiii cu tot a pornit în jos. Doi soldați din regimentul de infanterie nr. 56 s'au aruncat în apă și cu greutatea colosale au scăpat pe copiii primejdului. Tablele de gheață au pricinuit soldaților nu puține răni.

Scufundarea unui vas austriac. Vaporul austriac *Maria Terezia* s'a scufundat Duminec seara în apropiere de Marsilie. Echipajul, compus din 20 marinari, s'a înecat.

Luptă într'un aeroplan. Aviatorul Beattie s'a nălțat, cum se știe din Newyork, pe un biplan ducând cu sine o damă călătoare. Când pluteau la o înălțime de o mie de metri, benzina la înghețat și motorul s'a oprit. Aviatorul primejdului a început să coboare; dar femeia care-l însoțea a fost cuprinsă de o spaimă isterică și vocea cu orice preț să sară din aeroplan. Cu multă greutate și-a desfacut o mână în lupta cu femeia spăimântată și a izbucnit să strigă fără accident în fața unei mulțimi de câteva mii de persoane.

Târg de vite în Sibiu. Al 23-lea târg periodic de vite cornute de prăsilă, subventionat de stat și de comitat, se ține în Sibiu la 1 și 2 Aprilie n. c. și va fi împreunat cu distribuirea de premii și diplome de laudă.

Statue. Comuna Nagyvácsoly a hotărât să onoreze memoria lui Paul Chinzel înălțându-i o statue.

Expediție daneză. În vara acestui an va pleca din Copenhaga o expediție daneză la Groenlanda de nord, sub conducerea căpitanului Koch. Expediția va dura un an și jumătate.

Femeie la catedră. Din Germania se anunță, că doamna Dr. Lidia Rabinovici-Kempner a primit titlul de profesoară universitară. Noua profesoară s'a făcut cunoscută prin cercetările sale pe terenul bacteriologie. Ea este a doua profesoară germană; cea dintâi este contesa Linder, care propune Zoologia la universitatea din Bonn.

Abonamente la teatru. Comitetul teatral maghiar din Sibiu anunță invitare la abonamente pentru seziunea teatrală din Septembrie și Octombrie a. c. Abonamentele se pot plăti de pe acum în rate lunare la filiala din Sibiu a Băncii comerciale ungare, Piața mare nr. 2, sau la secretariatul comitetului, unde se dau toate informațiile privitoare la prețuri, locuri ș. a.

Aviațiunea militară în Franța. Membrii consiliului municipal din Paris au subscris un apel, în care se invită toate comunele din Franța să contribuie sume cât mai însemnate pentru construirea unei imponente flote aeriene. Apelul zice, că viitoare flota va putea purta pretutindenea „veste bună sau moarte”, și că viitorul și bunăstarea Franței se întemeiază pe mulțimea nenumerată a mașinelor de zburat, care au să supravegheze necontenit granițele țării.

Cheltuielile războiului. Un ziarist a întrebat pe ministrul italian *Luzzatti*, cât a cheltuit Italia până acuma în războiul african. Ministrul a răspuns, că s'au cheltuit 150 de milioane lire, și că nu este adevărată știrea ziarelor, care vorbesc că Italia ar fi dat până astăzi 6 sute de milioane pentru război.

Al 192-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiu” a plătit ajutorul statutar după răposatul membru Fünkösti Gergely, maior pensionat. Acesta este al 192-lea caz de moarte în sinul Reuniunii române de înmormântare si bene.

Comerțul de flori. Exportul de flori al Italiei a luat un avânt enorm în anii din urmă. În 1910 Italia a încasat peste șase milioane lire numai pentru flori. Austro-Ungaria a cumpărat în valoare de aproape trei milioane de lire; Germania a plătit Italiei tot pentru flori cam două milioane lire. Pe lângă toată bogăția sa de flori, și Italia impoartă din Franța cantități considerabile de flori, pentru care în ultimii cinci ani a plătit peste un milion de franci.

Adventist grațiat. Soldatul Neumann din armata germană, cum am anunțat la timpul său, refuza orice lucrare în zi de Sâmbătă. Pedepsele ce i s'au dictat, nu l-au înspăimântat de loc. La urmă a fost pedepsit cu închisoare de cinci ani în temnița forțareței din Spondan, unde adventistul se ținea și mai departe de obiceiurile sale; astfel nu mai avea nici o nădejde să-și recâștige libertatea. De câțva timp Neumann a început în sfârșit să se schimbe. I s'a spus adecă într'una din zile, că mama sa fiind bătrână și slabă are nevoie de nepărată de sprijin, și de aceea să facă tot ce va putea ca să scape din temniță cât mai curând. Adventistul s'a supus. După ce a stat aproape patru ani închis în forțareță, în zilele acestor împăratul german l-a grațiat.

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriașilor români-sibieni, au mai dăruit: Octavian Vesteșman, sol. m. magist. tipograf 20 bani, George Dordea, blănar (Buouret) 50 bani, I. Coșă, ofiț. de prăvălie de piețe 20 bani, Teofil Holterga, paroh (Frăne), soția sa Maria năș. Parau și copiii lor Septimia, Olimpia și Emil 1 cor., Ioan Dan, paroh (Șard) și soția sa Ioana n. Moldovan 40 bani, Alexandru Fugăță, funcț. cons. 30 bani, Ioan Bărlău, învăț. faur 35 bani, Ioan Șorogosteanu, inv. pant., Remus Cotraș, inv. lăcătuș, câte 30 bani, Vasile Ban, măstru oțmar, soția sa Estera și copiii lor Vasile, Oga, Ioan și Iuliana 1 cor. 20 bani.

Controlul cinematografeilor. Numeroase reprezentațiuni cinematografice produc efecte stricicioase asupra tinerimii. De aceea în Bavaria se va institui o corporațiune cu însărcinarea de a censura filmele. Pe viitor se vor putea întrebuița numai filme, care au obținut aprobarea necesară.

Cărți și reviste.

Adunarea generală jubilară din 4 Februarie 1912, istorie și raport, publicat de Reuniunea sodalilor români din Cluj. — O broșură de 32 pagini, care conține date privitoare la trecutul de 40 de ani al acestei societăți, precum și portretul răposatului profesor universitar Dr. Grigore Silagi, întemeietorul și primul președinte al Reuniunii sodalilor români din Cluj.

„Lucaafărul”, revistă literară, artistică și politică nr. 6. 1912, a apărut cu următorul conținut bogat și variat: Dr. Onisif. Ghibu: Școala românească din Ungaria în anul 1911. Cincinat Pavelescu: Epigrame. Mihail Lungianu: La Denii. Maria Căntan: Căntece (poezie). I. N. Părvulescu: Rugăciune (poezie). Sextil Pașariu: Grupuri literare și idei politice (IV). I. Agârbiceanu: Povestea unei vieți (roman). Sandu A. Hodoș: La castelul vechiu... (poezie). Cronici: Adrian Corbul: Geografia balzaciană! I. Enescu: Sistemul cooperativ și aplicarea lui. Insemnări: Incidentul Vaida-Goga. Anuarul școlii din Feldioara. Serbări școlare. Ilustrațiuni: N. Grigorescu: O vedetă.

Impărțire de semințe.

Cu scop de a înlesni economilor noștri cultura nutrețurilor măiestrite, subscrisul comitet a luat hotărârea a împărți (distribui) în primăvara anului de față între membrii Reuniunii noastre în mod gratuit (de cinste) semințe de trifoiu, de năpi de nutreț și de lufneră.

Doritorii de a se îndeletnici cu cultura plantelor amintite să se adreseze către subscrisul comitet cel mai târziu până la 10 Martie n. c.

Membrii împărțșiți în anii trecuți cu semințe de tot soiul sunt rugați cu frățească dragoste să binevoiască a ne face raport cât mai amănunțit despre modul de purcedere la cultura lor și despre rezultatul recoltei. Datele de interes ce le vom primi, le vom folosi cu plăcere în raportul nostru general pro 1911.

Sibiu, 17 Febr. n. 1912.

Comitetul central al „Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibiuului”.

Pant. Lucaşa
prezident.

Victor Tordășianu
secretar.

Din despărț. „Asociațiunii”.

Concurs.

Comitetul despărțământului Dobra al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura populară română” prin această publică concurs pentru acordarea unui premiu de 100 coroane (la care cu 50 cor. a contribuit domnul Victor Tordășianu, oficial consistorial în Sibiu) pentru cea mai bună monografie a comunei Iie-Murășiană.

Lucrările au a se prezenta în manuscris subsemnatului comitet până la 31 Decembrie 1912, adăugându-se la ele câte un plic închis, care va conține numele autorului, ear pe plic va fi scris Motto-ul lucrării.

Dobra, la 2/15 Februarie 1912.

Adam Leșnican
v. președinte.

Octavian Fulea
notar. subst.

Din public.*)

Mulțumită publică.

Am primit pentru biserica gr. or. română din Rusciuri următoarele sume de bani, și anume: Dela Institutul de credit „Albina” din Sibiu 100 cor., Dr. L. Borcia, avocat 48 cor., dna Isabela Pastiu, Constanța (România) 18 cor. 94 fl., dnul învățător Costică o colecție dela mai mulți din Bărbătești 13 cor. 40 fl., Maica Varvara din mănăstirea Hurez, România 37 cor. 23 fl., Ioan Bacișan, Săliște 10 coroane, Maria M. H. Soicea, Săliște 2 cor., Ioan Iacob Bărsan, Săcel, Ana G. Roajde, Gărarăului, câte 10 cor., Maria Nicolae Topăroian, Rusciuri, preoteasa Maria N. Platoș, câte 100 cor., cu totul 449 cor. 57 fl. Subscrisul în numele parohienilor aduce numiți o binefacători și pe această oale siniera mulțumită.

N. Platoș
paroh.

*) Pentru cele publicate în rubrica această rubrică nu primește răspunderea.

Aureliu Milea m. p., prez. Roman Maiang m. p. Toma Sava m. p. Simion Dragoman m. p. Pavel Manuil m. p.

„PORUMBACEANA”,

cassă de economii, societate pe acțiuni în Porumbacul-inferior.

takarék pénztár részvénytársaság Alsóporumbákon.

Convocare.

Domnii acționari ai cassei de economii „Porumbăceana”, societate pe acțiuni, conform §-ului 16 din statute se invită la a

XL-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Porumbacul inferior la 17 Martie st. n. 1912, la 11 ore înainte de amiază în localul băncii.

Obiectele:

1. Raportul anual al direcțiunii, bilanțul anului 1911, raportul comitetului de supraveghiere și votarea absoluturii pentru direcțiune și comitet.
2. Deciziune asupra împărțirii profitului curat.
3. Luarea la cunoștință și constatarea că fondul social s'a urecat la K 120.000 și modificarea §-ului 4 din statute.

Domnii acționari cari voesc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiați, în sensul § lui 17 din statute, sunt rugați, a-și depune acțiunile eventuale dovezile de plenipotență, cel puțin cu o zi înainte de adunare, la cassa societății, pe lângă revers.

Porumbacul-inferior, în 11 Februarie 1912.

(37) 1-1

Direcțiunea.

Meghívó.

A „Porumbăceana”, alsóporumbáki takarékpénztár részvénytársaság t. ez. részvényes urak alapszabályok 16 §-a értelmében meghívtnak a

XL-dik rendes közgyűlésre,

mely Alsóporumbákon 1912 év Márczius hó 17 én d. e. 11 órakor az intézet helyiségében fog megtartatni.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság évi jelentése, az 1911 év végével lezárt mérleg számla, a felügyelő bizottság jelentése és az igazgatóság és felügyelő bizottság felmentes megadása.
2. Indítvány a tiszta jövedelem felhasználásáról.
3. Tudomásul venni és megállapítani, hogy az alapszabályok 17 §-a értelmében a nevükre ert vagy felhatalmazási okmányokat a közgyűlés megtartása előtt legalább egy nappal az intézet pénztáránál letenni sziveskedjék.

Azon részvényes urak kik vagy személyesen vagy felhatalmazottjai által részt szándékoznak venni a közgyűlésen figyelemztetnek, hogy az alapszabályok 17 §-a értelmében a nevükre ert vagy felhatalmazási okmányokat a közgyűlés megtartása előtt legalább egy nappal az intézet pénztáránál letenni sziveskedjék.

Alsóporumbák, 1912 évi február hó 11-én.

Az igazgatóság.

Bilanț la 31 Decembrie 1911.

Activa—Vagyon.	Mérleg számla 1911 dec. hó 31-én.		Pasiva—Teher.		
	K	f	K f		
Cassa în numărar — Készpénz	16,385	09	Capital social 1200 acții à K 100 — Részvénytőke 1200 rész. à K 100	120,000	—
Cambii escontate — Leszámitolt váltók	465,619	—	Depuneri spre fructificare — Takarékek betétek	423,218	19
Imprumuturi ipotecare — Jelzálog kölcsönök	67,132	—	Fondul de rezervă — Tartalék	42,157	50
Imprumuturi pe obligațiuni — Kötelezvény kölcsönök	26,589	—	Fondul de penziuni — Nyugdíjalap	2,100	—
Efecte — Értékpapírok	2,900	—	Interese transitoare anticipate — Atmeneti kamatok	9,962	94
Capital social neincurs din em. H-a — Benem folyt részvénytőke	7,323	—	Scopurile de binefaceri — Jótékonyalap	999	95
Diverse conturi debitoare — Különböző adósok	25,416	—	Dividende neridicate — Fel nem vett oszt.	168	—
Mobiliar — Felszerelés	563	92	Diverse conturi creditoare — Különböző hitelezők	7	57
după amortizare de 10% —	56	39	Profit curat din a. tr. transp —	80	—
10% leírás után	507	53	Nyeresség áthoz a mult évről	13,177	47
	611,871	62	Profit curat din anul curent —	13,257	47
			Folyó évi nyereség	611,871	62

Contul Profit și Perderi.

Spese—Kiadások.	Nyereség és veszteség számla.		Venite—Bevételek.	
	K	f	K	f
Interese: — Kamatok:			Interese: — Kamatok:	
la depuneri spre fructif. — betétek után	20,665-86		dela cambii escontate — le- számitolt váltók után	26,242-18
la reescont — viaszszámitot váltók után	838-10	21,503-96	dela imprumuturi ipotec. — jelzálog kölcsönök után	3,991-13
Spese: — Költségek:			dela obligațiuni — kötelezvé- nyek után	1,805-59
spese de birou — irodai költs.	769-50		dela intézrieri — késedelmi kamatok	11,013-29
salare — fizetések	3,576—		dela efecte — érték papirok után	120— 43,175-19
chirie — házbér.	200—	4,545-50	Taxe pentru transcrieri de acții — Rész- vények átírási díjak	26 —
Contribuțiune: — Adok:			Provizioni — Jutalékok	853-40
directă — egyenes	2,525-27		Profit transpus din anul trecut — Nyere- ség áthozatal a mult évről	80—
10% după int. dep. — 10%				
betéti kamat után	2,066-20	4,591-47		
Competință de timbru — Bélyegilleték		179-80		
Amortizare: — Leírás:				
10% din mobiliar — 10% leírás e fel- szerelés számlán		56-39		
Profit curat transp. din a. tr. — Nyereség áthoz a mult évről		80—		
Profit curat din anul curent — Folyó évi nyereség	13,177-47	13,257-47		
		44,134-59		44,134-59

Porumbacul-inf., în 31 Decembrie 1911. — Alsóporumbák, 1911 év Dec. hó 31-én.

Membrii direcțiunii: — Az igazgatóság tagjai:

Ioan Marinescu m. p.,
prezident. — elnök.

Dimitrie Mandeal m. p.,
vice-prez. și cassar. — alelnök és pénztárnok.

Ioan Dejenar m. p.

Ioan Grecu m. p.

Ioan Stochiția m. p.

Sălca m. p.

Lazar Stochiția m. p.

S'au revăzut și s'au aflat în consonanță cu cărțile purtate în deplină ordine. — Felülvizgáltatott és a teljes rendben vezetett könyvekkel összhangzónak találtatott.

Porumbacul-inf., în 11 Februarie 1912. — Alsóporumbák, 1912 február hó 11-én.

Comitetul de supraveghiere: — A felügyelő bizottság:

George Comșa m. p., preș. eln

Simeon Grădinar m. p.

Ieronim Spornic m. p.

Ioan Cădea m. p.

Constantin Popp m. p., revizor expert al „Solidarității”.

Requisite de scris

se pot procura
de la

Librăria arhidiecezană

„AVRIGEANA”,

cassă de economii, societate pe acțiuni în Avrig.

Convocare.

Domnii acționari ai cassei de economii „Avrigeana”, soc. pe acțiuni în Avrig, se invită la

a VIII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Avrig la 9 Martie st. n. 1912, la orele 2 p. m. în sala de ședințe a reprezentanței comunale.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Alegerea a 2 membrii pentru verificarea procesului verbal.
2. Raportul direcțiunii despre gestiunea societății pe anul 1911.
3. Raportul comitetului de supraveghiere.
4. Prezentarea bilanțului încheiat cu 31 Decembrie 1911.
5. Fixarea marcelor de prezentă pentru membrii direcțiunii și comitetului de supraveghiere pro 1912.
6. Propuneri asupra distribuirii venitului curat.
7. Aducerea unui conclud în cauza clădirei unei case.
8. Eventuale propuneri din partea direcțiunii.

NB. Acei domni acționari, cari în persoană, sau prin plenipotențiați voesc a lua parte la adunare, se fac atenți a depune conform §-ului 20 din statute, acțiunile eventuale plenipotențele, cel puțin cu o zi înainte de ținerea adunării generale la cassa societății pe lângă revers.

Avrig, 12 Februarie 1912.

Direcțiunea.

(36) 1-1

Contul bilanț cu 31 Decembrie 1911.

Activa — Vagyon.	Mérleg számla 1911. Dec. hó 31-ével.	Pasiva — Teher.	
	K f	K f	
Numărar — Készpénz	6,367-07	Capital societar, 200 acții à K 100 — Alap- tőke 200 drb részvény à 100 K	20,000—
Cambii escontate — Leszámitolt váltók	117,457-51	Fond de rezervă — Tartalék	15,248—
Imprumuturi ipotecare — Jelzálog köl- csönök	75,795 10	Fond de clădire — Építési alap	8,600—
Imprumuturi pe obligațiuni — Kötvény kölcsönök	147,923 88	Depuneri spre fruct. — Takarékek betétek	307,360-23
Acții de bancă — Bank részvények	1,200—	Creditori — Hitelezők	3,356-6
Realități — Ingatlanok	2,500—	Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék	48—
Bon în cont-curent — Folyószámla kö- vetelés	19,015—	Interese transitoare pe 1912 — Átmeneti kamatok 1912 évre	7,788—
		Profit reportat din anul trecut — Áthozott nyereség 1910 évről	311-47
		Profit net din anul curent — Tiszta nyereség 1911 évben	7,546-19
	370,258 56		7,857-66
			370,258 56

Contul profit și pierdere.

Debit — Kiadások.	Nyeresség és veszteség számla.		Credit — Bevételek	
	K	f	K	f
Interese de depuneri spre fructificare — Ta- karék betéti kamatok	14,115-50		Profit reportat din anul trecut — Mult évről áthozott nyereség	311-47
Spese: — Költségek:			Interese dela cambii escontate —	
Salare — Fizetések	2,210—		Kamatok leszám. váltók után	6,742-73
Spese de cancelarie, chirie, lumina- t, încălzit, tipărituri —			Interese dela imprumuturi ipotecare —	
Irodai költségek, házbér, vilá- gítás, fűtés, nyomtatványok	1,032-75		Kamatok jelzálog kölcsönök után	7,603-48
Marce de prezentă — Jel. dijak	110-50	3,353-25	Interese dela imprumuturi pe o- bligațiuni — Kamatok kötvény kölcsönök után	11,958-52
Contribuție: — Adó:			Interese dela cont-curent — Fo- lyó számla kamat	175—
directă și aruncuri — egyenes és potad	1,817-43		Proviziune — Jutalék	2,864-19
10% după interese de dep. —				
10% betéti kamat után	1,511-55	3,328-98		
Profit curat — Tiszta nyereség		7,857-66		
		29,655-39		29,655-39

Avrig — Felek, la 31 Decembrie 1911.

Irimie Răduțiu m. p.,
prezident — elnök.

Vasile Maxim m. p.,
membru al dir. — igazg. tag.

Gheorghe Postea m. p.,
membru al dir. — igazg. tag.

Victor E. Preda m. p.,

Ioan Nicolae m. p.,

Ioan Răduțiu m. p.,

Ioan Oancea m. p.

m. al dir. — igazg. tag. m. al dir. — igazg. tag. m. al dir. — igazg. tag. m. al dir. — igazg. tag.

I. Vătășan m. p., rev. expert al „Solidarității” — a „Solidaritetea” vizsgáló-szakértője.

Am revăzut conturile prezente și le-am aflat în ordine și în consonanță cu registrele principale și auxiliare.

Avrig, în 13 Februarie 1912

Comitetul de supraveghiere:

S. Silca m. p., prez.

Toma Prie m. p.

George Maxim m. p.

Nichita Sperlea m. p.

Stefan Bucsia m. p.

„Cassa de păstrare în Mercurea”

societate pe acțiuni.

Primește la filiala sa din Alba-Iulia depuneri spre fructificare până la 5000 cor. cu 5%, dela aceasta sumă în sus cu 5 1/2%. Depunerile se capitalizează de două ori la an. Darea de camete o plătește institutul.

Acoardă imprumuturi pe intabulare cu 7%, pe chizeși cu 8%.

Mijlocește asigurări de viață și foc la banca generală de asigurare română din Sibiu.

Localul filialei e în strada Vințului Nr. 1 (Alvinczi utca 1 szám) în casa domnului Publiu Rozor, vămaș, lângă firma Misselbacher.

(5) 4-5

Direcțiunea.